

Undervisernoter: Tilbageholdelse og fastholdelse

Delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner

Delvis lukkede institutioner

Voksenansvar for anbragte børn og unge

Tilbageholdelse og fastholdelse på delvis lukkede afdelinger / døgninstitutioner

- Delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner
- Delvis lukkede institutioner

Undervisernoterne består af to dele.

1. del: Baggrundsviden til underviseren
2. del: Noter til de enkelte slides til undervisningen.

Del 1: Baggrundsviden til underviseren

Overskrift	Noter
Anvendelsesområde:	Materialet er målrettet til undervisning af ledere og medarbejdere på delvis lukkede institutioner samt delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner.
Regler i fokus:	<p>Nærværende modul har fokus på §§ 12-13 i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, der vedrører tilbageholdelse og fastholdelse på delvis lukkede afdelinger og delvis lukkede institutioner.</p> <p>§ 12. På delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner kan anbragte børn og unge tilbageholdes, ved at yderdøre og vinduer aflåses i perioder.</p> <p>Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at barnet eller den unge kan tilbageholdes efter stk. 1, når det har afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling, at barnet eller den unge ikke rømmer fra</p>

	<p>institutionen, og der er risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade i forbindelse med en rømning.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Kommunalbestyrelsen fastsætter i forbindelse med en afgørelse efter stk. 2 de nærmere rammer for tilbageholdelse. Tilbageholdelse kan højst udgøre 5 sammenhængende dage og maksimum 30 dage i alt på 1 år.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Lederen eller dennes stedfortræder kan inden for de rammer om tilbageholdelse, som kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om, jf. stk. 3, tilbageholde barnet eller den unge, når betingelserne i stk. 2 er opfyldt. Lederen eller dennes stedfortræder kan beslutte, at tilbageholdelsen skal begrænses til bestemte tidspunkter i døgnnet.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Afgørelse om tilbageholdelse efter stk. 2 og fastholdelse efter § 13, stk. 2, er en samlet afgørelse og træffes for 1 år ad gangen.</p> <p><i>§ 13.</i> På delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner kan anbragte børn og unge fastholdes fysisk, uanset om betingelserne for at anvende fysisk magt efter § 9 er opfyldt.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at et barn eller en ung kan fastholdes efter stk. 1, når det har afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling, at barnets eller den unge fastholdes, og der er risiko for, at barnet eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade, og hvis</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. barnet eller den unge tidligere har rømmet fra åbne anbringelsessteder og det må formodes, at den pågældende igen vil rømme fra anbringelsesstedet, 2. barnet eller den unge tidligere har begået kriminalitet og det må formodes, at den pågældende vil begå ny kriminalitet, 3. barnet eller den unge tidligere har indtaget euforiserende stoffer og det må formodes, at den pågældende vil indtage euforiserende stoffer, eller 4. barnet eller den unge tidligere har skadet sig selv og det må formodes, at den pågældende vil skade sig selv alvorligt. <p><i>Stk. 3.</i> Lederen eller dennes stedfortræder kan inden for de rammer om fastholdelse, som kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om, jf. stk. 2, i en konkret situation fastholde barnet eller den unge.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Afgørelse om fastholdelse efter stk. 2 og tilbageholdelse efter § 12, stk. 2, er en samlet afgørelse og træffes for et 1 år ad gangen.</p> <p>Bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge indeholder i § 4 regler om delvis lukkede institutioner og delvis lukkede afdelinger på</p>
--	--

	døgninstitutioner.. Reglerne er endvidere uddybet i vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, pkt. 76-79.
Anvendte kilder til materialet:	<ul style="list-style-type: none"> • Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Lov nr. 619 af 8. juni 2016) • Lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn og lov om folkeskolen (Lov nr. 647 af 8. juni 2016) • Forslag til Lov om voksenansvar over for anbragte børn og unge (Lovforslag nr. L 162, Fremsat den 30. marts 2016 af social- og indenrigsministeren) • Lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Lov nr. 1543 af 13. december 2016) • Lov om ændring af lov om socialtilsyn, lov om social service og lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Lov nr. 1544 af 13. december 2016) • Bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge (Bek. nr. 1707 af 20. december 2016) • Vejledning til lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (Vej. nr. 10370 af 21. december 2016) • Betænkning fra Udvalget om magtanvendelse på anbringelsessteder for børn og unge (Magtanvendelsesudvalget) (Betænkning nr. 1551. Marts 2015) • Konsulentbistand i relation til magtanvendelsesudvalget Afrapportering. Rambøll, november 2013. • Betænkning om Indsatsen mod ungdomskriminalitet. Betænkning nr. 1508, København 2009.
Materialets anvendelse:	<p>Materialet er udarbejdet, så det, foruden at indgå som et modul på kursusdage om reglerne i voksenansvarsloven, kan stå som et selvstændigt undervisningsforløb, fx. ved en temadag, et personalemøde eller lignende. Hvor materialet anvendes som et selvstændigt undervisningsforløb anbefales det, at der indledes med en præsentation ud fra modulet, der giver en generel introduktion til lov om voksenansvar.</p> <p>Da modulet er målrettet ledere og medarbejdere på institutionerne, bliver reglerne om tilbageholdelse og fastholdelse på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner behandlet ud fra anbringelsesstedernes perspektiv. Det betyder, at de nødvendige myndighedsafgørelser nævnes som forudsætning for handling, mens selve bestemmelserne, der vedrører myndighedsafgørelserne ikke uddybes, medmindre disse elementer har betydning for den faktiske forvaltningsvirksomhed.</p>
Baggrund for lov om voksenansvar for anbragte børn og unge:	I juni 2013 nedsatte den daværende regering udvalget om magtanvendelse på anbringelsessteder for børn og unge (Magtanvendelsesudvalget). Udvalget havde til formål at afklare, beskrive og analysere de etiske, juridiske og praktiske grænsedragninger for anvendelse af magt over for anbragte børn og unge, herunder en analyse af udfordringerne ved det

	<p>daværende regelsæt. Magtanvendelsesudvalget skulle endvidere komme med forslag til et kommende regelsæt.</p> <p>Baggrunden for nedsættelsen af udvalget var bl.a., at både Folketingets Ombudsmand og Folketingets § 71-tilsyn havde påpeget, at det eksisterende hjemmelsgrundlag for magtanvendelse på børne- og ungeområdet var uklart. Magtanvendelsesudvalget havde en bred sammensætning af medlemmer bl.a. med kommunale og regionale repræsentanter, repræsentanter for relevante organisationer for praksisfeltet, samt børneorganisationer, samt faglige eksperter. I udvalgsarbejdet deltog tre børneeksperter, som tidligere har været anbragt. Daværende direktør ved Folketingets ombudsmand Jens Møller fungerede som formand for udvalget. Børnerådet sikrede endvidere yderligere inddragelse af børn og unge gennem tre børneekspertergrupper.</p> <p>Magtanvendelsesudvalget afgav i marts 2015 betænkning nr. 1551/2015 om Magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet. Magtanvendelsesudvalget anbefalede, at der blev udarbejdet et helt nyt og selvstændigt regelsæt om magtanvendelse over for anbragte børn og unge med en tydeliggørelse af de eksisterende regler, herunder med tydeliggørelse af børns og unges rettigheder i relation til magtanvendelse og andre indgreb i deres selvbestemmelsesret. På enkelte områder anbefalede udvalget en vis udvidelse af adgangen til at gribe ind overfor anbragte børn og unge, herunder udvidet adgang til tilbageholdelse under en anbringelse. Udvalget tog i sine overvejelser og anbefalinger udgangspunkt i børns og unges grundlæggende rettigheder, herunder retten til omsorg og beskyttelse.</p> <p>Den 5. november 2015 indgik Regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti en aftale om rammerne for voksenansvar over for anbragte børn og unge (Klare rammer for voksenansvar over for anbragte børn og unge). Aftalen følger op på aftalen om udmøntningen af satspuljen for 2016 for social- og indenrigsområdet.</p> <p>Aftalen ligger sig tæt op ad anbefalingerne fra Magtanvendelsesudvalget, og loven om voksenansvar overfor anbragte børn og unge er en udmøntning af den politiske aftale.</p> <p>Lov om voksenansvar har til formål at fastsætte rammer for plejefamilier og personales adgang til, som led i varetagelsen af den daglige omsorg, at anvende magt og foretage andre indgreb i anbragte børn og unges Selvbestemmelsesret og sikre de anbragte børn og unges retssikkerhed i forbindelse hermed.</p> <p>Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge regulerer forholdene under anbringelsen, og den indeholder således blandt andet flere af de bestemmelser, der før fandtes i Servicelovens §§ 123-123d samt den tidligere magtanvendelsesbekendtgørelse. Bestemmelser om afgørelser om anbringelse og kriterier for anbringelse på delvis lukkede afdelinger og delvis</p>
--	--

	<p>lukkede institutioner samt sikrede afdelinger og særlig sikrede afdelinger er samlet i servicelovens §§ 63a-63c i kapitel 11 om særlig støtte til børn og unge.</p>
<p>Lidt historik ift. bestemmelserne om delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner.</p>	<p>Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet afgav i september 2009 betænkningen: "Indsatsen mod ungdomskriminalitet", (betænkning nr. 1508). Betænkningen indeholdt en lang række anbefalinger om kriminalpræventive tiltag over for kriminelle og kriminalitetstruede børn og unge, herunder tiltag i forbindelse med anbringelser.</p> <p>I kommissionen arbejde indgik problematikken om anbragte børn og unge, der rømmer fra anbringelsessteder, og hvor personalet frygter at nogle vil begå kriminalitet. Efter de dagældende regler var det ikke muligt at tilbage- og fastholde børn og unge, der var anbragt i private opholdssteder og åbne døgninstitutioner (betænkning, nr. 1508, s. 123-127). Kommissionen drøftede forskellige modeller for at kunne tilbageholde og fastholde børn og unge på åbne anbringelsessteder, herunder en model, hvor man inden for de samme institutionelle rammer, dvs. samme afdeling kunne have både lukkede og ikke lukkede pladser. Kommissionen endte dog med at foreslå et andet mindre indgribende tiltag.</p> <p>På baggrund af Kommissionens arbejde og forslag blev der i foråret 2010 foretaget ændringer af serviceloven, herunder en hjemmel til oprettelse af en ny institutionstype – delvis lukkede institutioner.</p> <p>Delvis lukkede institutioner og delvis lukkede afdelinger Med lov nr. 551 fra foråret 2010 blev det muligt at oprette delvist lukkede institutioner. På denne institutionstype er der øgede beføjelser for at fastholde børn og unge fysisk, når der er risiko for, at barnet eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade. Ligeledes er der på institutionen mulighed for i perioder at låse yderdøre og vinduer for på den måde at tilbageholde børn og unge, når der er behov for dette. MålgruDiaseen for delvis lukkede institutioner er børn og unge i alderen 12 – 17 år med alvorlige adfærdsmæssige problemer, hvor der er et behov for at kunne fastholde dem i et socialpædagogisk behandlingsforløb.</p> <p>Kort tid efter lovens ikrafttrædelse viste der sig imidlertid nogle udfordringer for kommunerne med at etablere delvis lukkede døgninstitutioner. En af årsagerne var, at bestemmelserne om delvis lukkede institutioner i loven fra 2010, krævede, at hele institutionen skulle målrettes børn og unge, hvor der var behov for kunne fastholde dem i en socialpædagogisk behandling. Den enkelte kommune havde således svært ved at udfylde samtlige pladser på institutionen.</p> <p>En arbejdsgruppe blev i foråret 2011 nedsat for at komme med forslag til løsning af problemerne. Arbejdsgruppen foreslog, at der blev skabt hjemmel til at etablere en afdeling på en åben døgninstitution målrettet adfærdsvanskelige børn og unge, som godkendes særskilt til at have yderdøre og vinduer, der kan aflåses. Med LOV nr. 495 af 21. maj 2013 blev</p>

	<p>bestemmelserne om de delvis lukkede institutioner ændret således, at der nu kunne oprettes såvel delvis lukkede institutioner, som delvis lukkede afdelinger på åbne døgninstitutioner. Anbringelsesgrundlaget og magtbeføjelserne er de samme på delvis lukkede institutioner og på delvis lukkede afdelinger.</p> <p>Bestemmelserne om delvis lukkede institutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner i lov om voksenansvar for anbragte børn og unge er med visse sproglige ændringer og præciseringer en videreførelse af de tidligere regler fra servicelovens § 123b og den daværende magtanvendelsesbekendtgørelse, som de var udformet efter ændringen i 2013.</p>
<p>Vær særlig opmærksom på:</p>	<p>Det er væsentligt at sondre mellem begreberne "Afgørelse" og "Beslutning". "Afgørelse" er knyttet til myndighedsniveauet, og de afgørelser, der træffes af fx. børn og unge-udvalget.</p> <p>"Beslutning" er knyttet til praksisniveauet, og den faktiske forvaltningsvirksomhed.</p>

Del 2: Noter til de enkelte slides

Dias 2:

Rettigheder og indgreb heri

VÆR ALTID OPMÆRKSOM PÅ:

§§ 12- 13 i lov om voksenansvar om tilbageholdelse og fastholdelse på delvis lukkede afdelinger / døgninstitutioner er undtagelsesbestemmelser fra hovedreglen – retten til at kunne bevæge sig frit, som den er formuleret i grundlov og internationale konventioner

Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger

2

Slide 2	<p>Noter: Rettigheder og indgreb heri</p> <p>Formålet med dette dias er at præcisere sammenhængen mellem hovedreglen om retten til personlig frihed og til frit at bevæge sig i forhold til bestemmelserne om tilbageholdelse og fastholdelse på delvis lukkede afdelinger / døgninstitutioner.</p>
---------	--

Dias 3:

Retten til personlig frihed og bevægelsesfrihed

Ret til personlig frihed og bevægelsesfrihed:

- Anbragte børn og unge har ret til frit at bevæge sig indenfor og udenfor anbringelsesstedet
- Begrebet "personlig frihed" henviser til beskyttelsen mod vilkårlig frihedsberøvelse
- Bevægelsesfriheden er bredere – omfatter retten til at kunne vælge sit opholdssted, herunder retten til at forlade landet

Væsentlige bestemmelser:

- Grundlovens § 71 beskytter mod vilkårlig frihedsberøvelse
- Den Europæiske menneskerettighedskonvention artikel 5, vedrører den fysiske frihed og indgreb heri
- Den Europæiske menneskerettighedskonvention, 4. tillægsprotokol Artikel 2 vedrører bevægelsesfriheden og indgreb heri
- FN's Børnekonvention, Artikel 37 vedrører frihedsberøvelse af børn

Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger 3

Dias 3	<p>Noter: Retten til personlig frihed og bevægelsesfrihed</p> <p>Hvor nærværende modul om tilbageførsel anvendes på en kursusdag, hvor hele regelsættet i lov om voksenansvar gennemgås, herunder børns og unges rettigheder, kan disse dias udgå, idet den også indgår i modulet om børn og unges rettigheder.</p> <p>Noter: Retten til personlig frihed og bevægelsesfrihed</p> <p>Tilbageholdelse og fastholdelse på delvis lukkede afdelinger og delvis lukkede døgninstitutioner vedrører særligt den personlige frihed og bevægelsesfriheden.</p> <p>Den personlige frihed og bevægelsesfriheden</p> <p>Retten til frihed og den personlige friheds ukrænkelighed fremgår bl.a. af Grundloven, Den Europæiske menneskerettighedskonvention og Børnekonventionen.</p> <p>For anbragte børn og unge betyder det:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At de som udgangspunkt skal kunne færdes frit på anbringelsesstedet og uden for dette • Som led i husregler / husordenen kan der dog fastsættes regler om, bestemte steder, hvor børnene ikke selv må opholde sig, f.eks. af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, eller af hensyn til andre. Fx kontoret, vagtværelset til sovende nattevagt, de andre børns værelser, et værksted • Der kan også i husordenen fastsættes regler om, hvornår barnet skal være hjemme på anbringelsesstedet <p>Gengivelse af bestemmelsernes ordlyd er alene til underviserens orientering – dvs. bestemmelserne skal ikke gennemgås.</p>
--------	---

Grundlovens § 71

Stk. 1. Den personlige frihed er ukrænkelig. Ingen dansk borger kan på grund af sin politiske eller religiøse overbevisning eller sin afstamning underkastes nogen form for frihedsberøvelse.

*Stk. 2. Frihedsberøvelse kan kun finde sted med hjemmel i loven.
Stk. 3-5 vedr. strafferetsplejen.*

Stk. 6. Uden for strafferetsplejen skal lovligheden af en frihedsberøvelse, der ikke er besluttet af en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på hans vegne, forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed til prøvelse. Nærmere regler herom fastsættes ved lov.

Stk. 7. Behandlingen af de i stk. 6 nævnte personer undergives et af Folketinget valgt tilsyn, hvortil de pågældende skal have adgang til at rette henvendelse.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention**Artikel 5**

Stk. 1. Enhver har ret til frihed og personlig sikkerhed. Ingen må berøves friheden undtagen i følgende tilfælde og i overensstemmelse med den ved lov foreskrevne fremgangsmåde:

- a-c) vedr. domfældelse og strafferetspleje*
- d) frihedsberøvelse af en mindreårig ifølge lovlig afgørelse med det formål at føre tilsyn med hans opdragelse eller lovlig frihedsberøvelse for at stille ham for den kompetente retlige myndighed;*
- e) vedr. forebyggelse af spredning af sygdomme*
- f) vedr. uretmæssigt indtrængen i landet eller udvisning/udlevering*

Stk. 4 og 5 vedr. henholdsvis domstolsprøvelse og erstatning.

4. tillægsprotokol Artikel 2*Frihed til valg af opholdssted*

1. Enhver, der retmæssigt opholder sig på en stats territorium, har inden for dette territorium ret til bevægelsesfrihed og til frit at vælge sit opholdssted.

2. Enhver har frihed til at forlade et hvilket som helst land, herunder sit eget.

3. Udøvelsen af disse rettigheder skal ikke være underkastet andre begrænsninger end sådanne, som er i overensstemmelse med loven, og som i et demokratisk samfund er nødvendige af hensyn til den nationale sikkerhed eller den offentlige tryghed, for at opretholde ordre public, for at forebygge forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og frihedsrettigheder.

4. De i stk. 1 nævnte rettigheder kan endvidere inden for særlige områder

underkastes restriktioner, som er indført ved lov, og som i et demokratisk samfund tjener almenvellet.

Artikel 5 er begrænset til berøvelse af den fysiske frihed og omfatter ikke begrænsninger i bevægelsesfriheden, der i stedet er omfattet af artikel 2 i den 4. tillægsprotokol.

Vurderingen af, om der er tale om frihedsberøvelse eller begrænsninger i bevægelsesfriheden, bygger på en konkret vurdering, hvori bl.a. indgår foranstaltningens karakter, varighed, virkninger og udførelsesmåde. Særligt restriktionens intensitet har betydning for, om indgrebet falder under artikel 5.

FN's Børnekonvention Artikel 37

Deltagerstaterne skal sikre, at:

- a. (Vedr. tortur og straf overfor børn).*
- b. Intet barn ulovligt eller vilkårligt berøves sin frihed. Anholdelse, tilbageholdelse eller fængsling af et barn skal følge lovens forskrifter og må kun bruges som en sidste udvej og for det kortest mulige passende tidsrum;*
- c. Ethvert barn, der er berøvet friheden, behandles menneskeligt og med respekt for menneskets naturlige værdighed og på en måde, der tager hensyn til deres aldersmæssige behov. Især skal ethvert barn, der er berøvet friheden, holdes adskilt fra voksne, medmindre en sådan adskillelse ikke anses at tjene barnets tarv, og skal have ret til at opretholde kontakt med sin familie gennem brevveksling og besøg, bortset fra under særlige omstændigheder;*
- d. (Ret til retssikkerhed og domstolsprøvelse).*

(Se evt: Betænkning om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, 2015, pp. 18-20, 22-24 og 27-28).

Dias 4

Formålet med anbringelsesformen

- At fastholde børn og unge med alvorlige adfærdsproblemer i et længerevarende socialpædagogisk behandlingsforløb.
- Anvendelse af institutionstypen er knyttet til barnets eller den unges problemer og ikke forældrenes problemer.

Målgruppen

- Alene børn og unge i alderen 12 - 17 år.
- Negativ og udadreagerende adfærd, misbrugsproblemer eller kriminel adfærd
- Med behov for længerevarende behandling.

Tilbageholdelse og fastholdelse på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner kan tillige anvendes til unge, der er fyldt 18 år, og som er anbragt som led i en strafferetlig dom eller kendelse.

Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger

4

Dias 4	<p>Noter: Formålet med anbringelsesformen</p> <p>Formålet med delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger er at standse udviklingen af et uheldigt adfærdsmønster hos et barn eller en ung. Det skal ske ved at fastholde barnet eller den unge i et længerevarende socialpædagogisk behandlingsforløb, hvor man fysisk kan forhindre barnet eller den unge i at forlade institutionen.</p> <p>Målgruppen for institutionstypen er børn og unge fra 12 år til og med 17 år med negativ og udadreagerende adfærd, misbrugsproblemer eller kriminel adfærd med behov for et længerevarende behandlingsforløb. Kriterierne for anvendelse af institutionstypen er knyttet til barnets problemer og ikke forældrenes eller forholdene i hjemmet i øvrigt.</p> <p>Bestemmelserne for delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger er udformet, så de udvidede muligheder for magtanvendelse begrænses til de perioder, hvor der er behov for en intensiv indsats for at kunne fastholde barnet eller den unge i den socialpædagogiske behandling.</p> <p>Afgørelseskompetence</p> <p>I lovens § 11 omtales to forskellige myndigheder, der træffer afgørelse. I begge tilfælde er det myndigheder knyttet til barnet eller den unges opholdskommune (den anbringende kommune).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Børn og unge-udvalget, der består af to kommunalpolitikere, en byretsdommer samt to pædagogisk-psykologisk sagkyndige. Formanden for børn og unge-udvalget har, hvis det er nødvendigt, mulighed for at træffe foreløbige afgørelser, jf. senere • Kommunalbestyrelsen (kommunen), hvilket i praksis vil sige, at afgørelsen træffes af en leder eller myndighedssagsbehandler i den ansvarlige afdeling, fx familieafdelingen <p>Anbringelseskriterier:</p> <p>Børn og unge-udvalget træffer afgørelse om anbringelse af et barn eller en ung på delvis lukket institution eller delvis lukket afdeling i henhold til servicelovens § 63 a.</p>
--------	---

Kriterier for afgørelse om anbringelse på en delvis lukket institution eller delvis lukket afdeling er:

- Det skal være afgørende for den socialpædagogiske behandling med henblik på, at barnet eller den unge bliver på stedet, i perioder at kunne aflåse yderdøre og vinduer eller at kunne fastholde barnet eller den unge fysisk
- Der skal være risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af:
 - 1) kriminel adfærd hos barnet eller den unge
 - 2) misbrugsproblemer hos barnet eller den unge eller
 - 3) andre adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge

Der er ingen tidsmæssig grænse for, hvor længe et barn eller unge kan være anbragt på en delvis lukket institution eller delvis lukket afdeling. Kun barnets eller den unges alder (dog kan unge, der er anbragt som led i en strafferetlig dom eller kendelse fortsat være anbragt på en delvis lukket institution/afdeling efter det 18. år).

Dias 5:

Lovens indhold – Tilbageholdelse og fastholdelse

Anvendelsesområde:
Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner.

Afgørelse– og beslutningskompetence:

- Børn og unge-udvalget: Anbringelse på institutionen
- Kommunalbestyrelsen: Rammerne for tilbageholdelse og fastholdelse
- Lederen eller dennes stedfortræder: I den konkrete situation inden for rammerne af den kommunale afgørelse

Betingelser for indgreb:

- De nødvendige myndighedsafgørelser skal være truffet
- En række betingelser knyttet til barnet / den unge

Form for indgreb:

- Tilbageholdelse og fastholdelse

Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger 5

Dias 5	<p>Noter: Lovreglernes indhold – Tilbageholdelse og fastholdelse</p> <p>Denne dias har til formål at illustrere de forskellige elementer, som de to bestemmelser om delvis lukkede institutioner og delvis lukkede afdelinger består af, og at det er væsentligt at være opmærksom på de enkelte elementer.</p> <p>Anvendelsesområde: Det er en forudsætning for at kunne anvende reglerne i §§ 12 og 13 om tilbageholdelse og fastholdelse, at tilbuddet er godkendt af socialtilsynet, som en delvis lukket institution eller delvis lukket afdeling på døgninstitution.</p> <p>Kommunale og regionale døgninstitutioner kan godkendes som delvis lukket institution, eller en afdeling på institutionen kan godkendes som delvis lukket afdeling. En delvis lukket afdeling kan både være knyttet til en åben institution og en sikret institution.</p> <p>Private opholdssteder kan ikke godkendes som delvis lukkede institutioner eller delvis lukkede afdelinger.</p> <p>Myndighedsafgørelse forudsætning for indgreb: Særligt bør deltagerne allerede her gøres særligt opmærksom på, at indgreb i henhold til § 12 og 13 på anbringelsesstedet forudsætter, at der er truffet de nødvendige myndighedsafgørelser.</p> <p>Betingelser uddybes i selvstændig dias.</p> <p>Beslutningskompetence: Det skal også præciseres, at kompetencen til i den konkrete situation at beslutte, at et barn eller en ung skal tilbageholdes eller fastholdes lovgivningsmæssigt er givet til lederen eller dennes stedfortræder.</p>
--------	--

Dias 6

Tilbageholdelse - Betingelser for tilbageholdelse

Tilbageholdelsen skal ske inden for de rammer, der er fastsat af kommunen.

I den akutte situation skal lederen eller dennes stedfortræder forholde sig til følgende kriterier:

- Er der en begrundet formodning om, at barnet eller den unge vil rømme?
- Er det i den konkrete situation afgørende for den socialpædagogiske behandling, at barnet eller den unge tilbageholdes?
- Er der risiko for, at barnet eller den unges sundhed og udvikling vil lide alvorlig skade i forbindelse med en rømning?

Alle tre betingelser skal være opfyldt, for at tilbageholdelsen kan gennemføres.

Dias
6**Noter: Tilbageholdelse - Betingelser for tilbageholdelse****Forudgående myndighedsafgørelser**

Der skal foreligge en afgørelse fra barnet eller den unges opholdskommune (kommunalbestyrelse) om de nærmere rammer og vilkår ved den konkrete anbringelse, herunder perioden for tilbageholdelse i form af aflåsning af yderdøre og vinduer, samt i hvilke situationer barnet eller den unge kan fastholdes.

Afgørelsen skal dermed angive antallet af sammenhængende dage, barnet kan tilbageholdes i en periode, dog højst 5 sammenhængende dage, samt det samlede antal dage på et år, barnet eller den unge kan tilbageholdes med låste døre og vinduer.

Afgørelsen træffes for et år ad gangen. Afgørelsen kan dog revideres i forbindelse med en eventuel revision af barnets eller den unges handleplan.

Betingelser for tilbageholdelse

Tilbageholdelsen skal ske inden for de rammer, der er fastsat af kommunen.

Kommunen kan f.eks. have truffet afgørelse om, at en ung må tilbageholdes i højst 5 sammenhængende dage, to gange inden for de kommende 12 måneder.

I den akutte situation gælder følgende kriterier, som lederen eller dennes stedfortræder skal forholde sig til:

- Er der en begrundet formodning om, at barnet eller den unge vil rømme?
- Er det i den konkrete situation afgørende for den socialpædagogiske behandling, at barnet eller den unge tilbageholdes
- Er der risiko for, at barnet eller den unges sundhed og udvikling vil lide alvorlig skade i

forbindelse med en rømning

Alle tre betingelser skal være opfyldt, for at tilbageholdelsen kan gennemføres.

Det er således op til lederen eller dennes stedfortræder at vurdere, hvornår der er behov for at tilbageholde den enkelte unge, herunder om betingelserne for tilbageholdelse er opfyldt.

Et eksempel kan være en ung, der har kontakt til miljøer med kriminalitet og stoffer. Hvis lederen eller dennes stedfortræder formoder, at den unge vil opsøge dette dårlige selskab, kan den unge tilbageholdes i konkrete situationer, så det undgås, at barnet eller den unge den pågældende dag fx. tager stoffer eller begår indbrud.

Dias 7

Tilbageholdelse - Form for indgreb**Tilbageholdelse:**

- Tilbageholdelse skal ske ved, at yderdøre og vinduer aflåses i perioder
- Barnet eller den unge placeres i særskilt afsnit på institutionen eller afdelingen, hvor døre og vinduer kan aflåses. Dermed kan øvrige anbragte færdes frit
- Inden for rammerne fastsat af kommunen højst 5 sammenhængende dage og i alt højst 30 dage på et år
- Tilbageholdelsen kan begrænses til bestemte tidspunkter i døgnet
- Ved tilbageholdelse over 24 timer har barnet eller den unge ret til en times frisk luft dagligt

Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger

7

Dias 7

Noter: Tilbageholdelse – form for indgreb**Form for indgreb****Tilbageholdelse:**

Tilbageholdelse sker ved, at yderdøre og vinduer aflåses i perioder.

Barnet eller den unge placeres i særskilt afsnit på institutionen eller afdelingen, hvor døre og vinduer kan aflåses. Dermed kan øvrige anbragte færdes frit.

Tilbageholdelse på delvis lukkede institutioner eller delvis lukkede afdelinger skal ske i overensstemmelse med de generelle principper i voksenansvarslovens § 7, hvorefter ethvert indgreb skal ske så kortvarigt og skånsomt som muligt, og med størst mulig hensyntagen til barnet eller den unges personlige integritet. Indgrebet må endvidere ikke have karakter af ydmygende, nedværdigende eller hånende behandling.

Tilbageholdelse omfatter ikke, at der tages fysisk fat i barnet eller den unge.

Et barn eller ung kan højst tilbageholdes i 5 sammenhængende dage og maksimum 30 dage i alt på et år.

Kan et barn tilbageholdes i flere perioder af højst 5 sammenhængende dage ad gangen, må perioderne ikke ligge i umiddelbar forlængelse af hinanden.

Et barn eller ung kan dermed ikke tilbageholdes i fx. 10 sammenhængende dage ad gangen.

Beslutning om at tilbageholde et barn eller en ung skal træffes umiddelbart forud for tilbageholdelsen. Der kan dermed ikke træffes beslutning om på forhånd, at et barn eller ung skal

tilbageholdes i to perioder af fem dage de næste fjorten dage med eksempelvis to dage mellem perioderne.

Lederen eller dennes stedfortræder kan beslutte, at en tilbageholdelse af et barn eller en ung skal begrænses til bestemte tidspunkter i døgnet.

Dermed åbnes der op for, at barnet eller den unge fortsat kan deltage i fællesaktiviteter med øvrige unge anbragt på institutionen, fx. fællesspisning, undervisning eller evt. aktiviteter uden for institutionen. Barnet eller den unge skal altid inddrages i beslutninger om deltagelse i fællesaktiviteter. Barnets eller den unges deltagelse i fællesaktiviteter bør endvidere bygge på en vurdering af, om vedkommende er i stand til at overholde aftaler.

En beslutning om, at en ung kun skal tilbageholdes en del af døgnet har ingen betydning for, beregning af dage, den unge er tilbageholdt.

Dias 8:

Fastholdelse - Betingelser for indgreb

Fastholdelse forudsætter tilsvarende somtilbageholdelse, at:

- Fastholdelsen har afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling
- Der er risiko for, at barnet eller den unges sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade i forbindelse med en rømning

Derudover skal fastholdelse ske inden for de rammer, der er fastsat af kommunen. Afhængigt af kommunens afgørelse, kan fastholdelse ske, når lederen eller dennes stedfortræder formoder:

- At den unge vil rømme fra anbringelsesstedet
- At den unge vil begå ny kriminalitet i forbindelse med udgang fra anbringelsesstedet
- At den unge vil indtage euforiserende stoffer ved udgang fra anbringelsesstedet
- At den unge vil skade sig selv alvorligt ved udgang fra anbringelsesstedet

Det er tilstrækkeligt at en af ovenstående er opfyldt

Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger

8

Dias
8

Noter: **Fastholdelse - Betingelser for indgreb**

Forudgående myndighedsafgørelser:

Der skal foreligge en afgørelse fra barnets eller den unges opholdskommune (kommunalbestyrelse) om de nærmere rammer og vilkår ved den konkrete anbringelse, herunder perioden for tilbageholdelse i form af aflåsning af yderdøre og vinduer, samt i hvilke situationer barnet eller den unge kan fastholdes.

Afgørelsen træffes for et år ad gangen. Afgørelsen kan dog revideres i forbindelse med evt. revision af barnet eller den unges handleplan.

Betingelser for fastholdelse

Fastholdelsen skal ske inden for de rammer, der er fastsat af kommunalbestyrelsen, dvs. at fastholdelsen kan ske i de situationer, som der er angivet i kommunalbestyrelsens afgørelse.

Kommunalbestyrelsens afgørelse bygger på, at fastholdelsen er:

1. afgørende for den socialpædagogiske behandling, og
2. der vil være risiko for, at barnets eller den unges udvikling eller sundhed lider alvorlig skade, og at
 - Barnet eller den unge tidligere har rømmet fra åbne anbringelsessteder, og det må formodes, at den pågældende igen vil rømme fra anbringelsesstedet
 - Barnet eller den unge tidligere har begået kriminalitet, og det må formodes, at den pågældende vil begå ny kriminalitet i forbindelse med udgang fra anbringelsesstedet
 - Barnet eller den unge tidligere har indtaget euforiserende stoffer, og det formodes, at den pågældende vil indtage euforiserende stoffer ved udgang fra

	<p>anbringelsesstedet, eller</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Barnet eller den unge tidligere har skadet sig selv, og det formodes, at den pågældende vil skade sig selv alvorligt <p>Kommunalbestyrelsens afgørelse skal angive, i hvilke konkrete situationer barnet eller den unge kan fastholdes, jf. de fire angivne situationer i punkt 3 ovenfor.</p> <p>Opstår der på institutionen episoder, hvor det viser sig, at kommunalbestyrelsens afgørelse er for snæver i forhold til behovet, fx. hvis afgørelsen ikke henviser til et stofmisbrug, men det reelt viser sig, at det er det, der er problemet, må institutionen forelægge situationen for den anbringende kommune.</p>
--	---

Dias 9

Fastholdelse – Former for indgreb

Fastholdelse: I den akutte opståede situation anvendes fysisk magt til at hindre et barn eller en ung i at forlade institutionen.

Fysisk magt: Der tages fysisk fat i barnet eller den unge i en kortere periode.

Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger

9

Dias 9

Noter: **Fastholdelse – form for indgreb**

Form for indgreb

Fastholdelse

Ved fastholdelse forstås at der i en akut opstået situation anvendes fysisk magt til at hindre et barn eller en ung i at forlade institutionen. Med anvendelse af fysisk magt menes, at der fysisk tages fat i barnet eller den unge i en kortere periode (til pågældende er faldet til ro), eller at barnet eller den unge kan mandsopdækkes (fx. ved at de ansatte stiller sig i døren og hindrer pågældende i at komme ud og væk fra institutionen).

Dias 10

Generelle principper

Tilbageholdelse og fastholdelse på delvis lukkede institutioner og delvis lukkede afdelinger:

- Må ikke erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand
- Skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået
- Må ikke foretages, hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige
- Skal udøves så skånsomt og kortvarigt, som omstændighederne tillader
- Skal ske med størst mulig hensyntagen til barnet eller den unges personlige integritet

Personalet skal altid først forsøge at få barnet eller den unges frivillige medvirkning.

Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger

10

Dias 10

Noter: Generelle principper

Ved tilbageholdelse og fastholdelse skal der som ved al anden magtanvendelse iagttages en række generelle principper. Principperne fremgår af § 7 i lov om voksenansvar.

Personalet skal altid forsøge at få barnet eller den unge til frivilligt at blive på anbringelsesstedet.

Tilbageholdelse og fastholdelse:

- Må kun ske undtagelsesvist
 - Her kan der endnu engang henvises til de overordnede rettigheder, som er beskyttede
- Må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand
 - Denne hænger sammen med flere af de andre principper, og kan også kædes til forebyggelse. Det må ikke blive rutine, at man bruger fysisk magt for at forhindre en ung i at forlade et anbringelsessted i bestemte situationer. Der skal løbende arbejdes med at forebygge, at der opstår situationer, hvor den unge vil forsøge at rømme eller opsøge kriminelle miljøer. Det skal først og fremmest være en pædagogisk indsats, der skal iværksættes. Man skal først forsøge at få barnet eller den unges frivillige medvirkning til at forblive på institutionen
- Må ikke foretages, hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige. I givet fald skal disse anvendes
- skal i den konkrete situation, stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået.
 - Det er væsentligt, at lederen eller dennes stedfortræder inden der træffes beslutning om tilbageholdelse eller fastholder den unge gør sig klart, hvad formålet med indgrebet er. Det er væsentligt at vurdere, om indgrebet rent

	<p>faktisk vil tilgodese dette formål</p> <ul style="list-style-type: none">• Skal udøves så skånsomt og kortvarigt, som omstændighederne tillader, og med størst mulig hensyntagen til barnet eller den unges personlige integritet
--	--

Dias 11

Casearbejde

Refleksion og dialog om tilbageholdelse og fastholdelse på delvis lukket institution eller delvis lukket afdeling.

Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger 11

Dias 11	<p>Noter: Casearbejde</p> <p>Socialstyrelsen har fået udarbejdet to film, der vil kunne anvendes til refleksion og drøftelse af bestemmelserne om tilbageholdelse og fastholdelse på delvis lukket institution eller delvis lukket afdeling. Linksne der er indsat henviser til de konkrete sider, hvor filmene ligger. På filmsiden findes en kort beskrivelse af filmen, refleksionsspørgsmål samt en pdf-fil indeholdende casen i skriftlig form med juridiske og pædagogiske–psykologiske kommentarer.</p> <p>Se en af filmene og få deltagerne til i grupper at drøfte de tilhørende refleksionsspørgsmål.</p> <p>Filmen: Pige vil til fest – Adisa 15 år. Adisa er anbragt på et delvist lukket institution i en måned. Pædagogerne har her mulighed for at tilbageholde eller fastholde Adisa, hvis der er bekymring for, at hun vil søge til miljøer med kriminalitet, prostitution og stoffer. Hun er flere gange rømmet fra institutionen og har i øvrigt et stort forbrug af stoffer. Hun vil denne aften til fest sammen med sin kæreste på 25 år, der har tilknytning til rockermiljøet.</p> <p>Filmen: Pige er til fare for sig selv (Laura 17 år) Laura har gennem de seneste 10 måneder været anbragt på en delvis lukket afdeling på en døgninstitution. Personalet kan tilbageholde Laura på afdelingen, hvis de er bekymret for, at hun vil være til skade for sig selv. Personalet fandt i går barberblade på Lauras toilet, og i dag er Laura meget trist og græder meget. Pludselig fortæller hun, at hun vil i REMA for at købe noget.</p>
---------	--

Dias 12:

Registrering og indberetning

Tilbageholdelse og fastholdelse på delvis lukket afdeling / døgninstitution skal registreres og indberettes.

- Lederen eller dennes stedfortræder skal straks inden for 24 timer registrere hændelsen.
 - Bilag 1a: Indberetningsskema til Døgninstitutioner og opholdssteder
- Barnet skal gøres bekendt med registreringen, og skal have tilbud om, at lave sin egen redegørelse, der kan følge indberetningen
- Episoden skal indberettes til den anbringende kommune og socialtilsynet
- Forældremyndigheden og eventuel driftsherre skal orienteres

Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger

12

Dias 12	<p>Noter: Registrering og indberetning</p> <p>Tilbageholdelse og fastholdelse på delvis lukkede afdelinger eller døgninstitutioner skal registreres og indberettes.</p> <p>Formål med registrering og indberetning er bl.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opfølgning ift. det enkelte barn eller den unge gennem indberetning til den anbringende kommune, der som led i det personrettede tilsyn vurderer de beskrevne hændelser. Indberetningen kan hermed indgå i overvejelserne af, hvorvidt barnet / den unge får det rigtige tilbud, eller om der skal ske ændringer heri • Opfølgning i forhold til anbringelsesstedet bl.a. gennem indberetning til socialtilsynene og orientering af evt. kommunal eller regional driftsherre. Socialtilsynet gennemgår indberetningerne og lader dem indgå i deres tilsynsmæssige overvejelser • Gennemskuelighed for, hvad der foregår på anbringelsesstedet og dermed åbenhed om de handlinger, de enkelte medarbejdere foretager • Retssikkerhed for børnene og de unge, bl.a. ved at: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Barnet / den unge skal have gennemgået registreringen af hændelsen ▪ Barnet /den unge har ret til at udforme sin egen redegørelse for hændelsen, som skal vedlægges indberetningen ▪ Forældremyndigheden til barnet eller den unge skal have en kopi af indberetningen • Refleksion og læring i personalegruppen over, hvorledes lignende situationer kan håndteres fremover <p>Registreringen skal ske på det skema, der følger med bekendtgørelsen om voksenansvar for</p>
---------	--

børn og unge, anbragt udenfor hjemmet. Der er to varianter af det samme skema: Et skema til kommunale plejefamilier og et skema til private opholdssteder og døgninstitutioner

Væsentlige processuelle regler

- Lederen eller dennes stedfortræder skal inden 24 timer registrere hændelsen
- Barnet skal gøres bekendt med registreringen, og skal have tilbud om, at lave sin egen redegørelse, der kan følge indberetningen
- Der skal uden ugrundet ophold sendes en kopi af indberetningen til den anbringende kommune
- Tilsynet skal have indberetningen tilsendt ved udgangen af måneden sammen med eventuelle relevante kommentarer
- Den stedlige kommune skal have en kopi af indberetningen, hvis indgrebet er sket på en intern skole. Den stedlige kommune (beliggenhedskommunen) skal have kendskab til indgrebet, da de har ansvaret for undervisningen på den interne skole

Forældremyndighedsindehaveren skal uden ugrundet ophold orienteres om episoden.

Hvor der er en regional eller kommunal driftsherre skal denne orienteres.